

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL KELIŲ TRANSPORTO KODEKSO 8¹, 11, 17¹, 18, 18² STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
KODEKSO PAPILDYMO 18² STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP-22-1621(2); TAP-22-1622(2) (TAIS NR. 22-13651; 22-13652))**

2022-10-10 Nr. NV-2896

Vilnius

1. Projekto rengėjas: Susisiekimo ministerija.

2. Projekto tikslas: reformuoti tolimojo susisiekimo autobusais sistemą, įstatyme nustatyti esmines ūkinės veiklos sąlygas organizuojant tolimąjį susisiekimą.

3. Dabartinė situacija:

- leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo sąlygas nustato Susisiekimo ministerija;
- autobusų stočių naudojimo ir jų darbo tvarką reguliuoja Susisiekimo ministerijos patvirtinti Autobusų stočių veiklos nuostatai, kuriuose nustatytos autobusų stočių kategorijos, reikalavimai autobusų stotims, jų tarnyboms, aprašytos stoties tarnybų funkcijos, paslaugų tarifai ir autobusų stočių veiklos kontrolė;
- Kodekse šiuo metu aprašytas tik savivaldybių institucijų viešųjų paslaugų teikimo organizavimas, o viešųjų paslaugų teikimo tolimojo susisiekimo maršrutais organizavimas Kodekse nėra įtvirtintas. Taip pat nėra numatyti ir tolimojo susisiekimo maršrutų kriterijai;
- Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra konstatavęs, kad galiojanti tolimojo susisiekimo autobusais konkursų organizavimo tvarka yra patvirtinta ne įstatymo lygmeniu, o susisiekimo ministro įsakymu, todėl prieštarauja teisės aktų hierarchijos principams (nustatyti esminės ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir ribojimus, darančius esminį poveikį ūkinei veiklai, galima tik įstatymu).

4. Projekto esmė:

- nustatyti esminės ūkinės veiklos sąlygas organizuojant tolimąjį susisiekimą, maršrutų nustatymo kriterijus, leidimų vežti keleivius tolimojo susisiekimo maršrutu išdavimo ir panaikinimo tvarką, įtvirtinti viešųjų paslaugų teikimo tolimojo susisiekimo maršrutuose galimybę. Įstatymo lygiu įtvirtinamas keleivių vežimo užsakomuoju reisų sutarties turinys, galimybė savivaldybėms nustatyti detalesnes keleivių ir bagažo vežimo taisykles, suvienodinami reikalavimai autobusų stotims. Vienas iš esminių reikalavimų vežėjams – keleivių vežimo tolimojo susisiekimo maršrutais užtikrinimo garantija, kuria vežėjas įsipareigoja tinkamai vykdyti keleivių vežimo tolimojo susisiekimo maršrutais veiklą, t. y. vežėjui nutraukus veiklą, neužtikrinant vežimo reguliarumo ir pan. prarandama visa garantija arba dalis garantijos, kuri bus skirta viešosioms paslaugoms tolimojo susisiekimo maršrutais finansuoti;
- siūloma Lietuvos transporto saugos administraciją paskirti viešosios paslaugos teikimo tolimojo susisiekimo maršrutais organizatore, kuri nustatytų viešosios paslaugos vežti keleivius tolimojo susisiekimo maršrutais poreikį ir užtikrintų jų teikimą, sudarydama viešųjų paslaugų teikimo sutartis su vežėjais ir, esant aplinkybėms, dėl kurių viešojoji paslauga nebeturėtų būti teikiama, nutrauktų viešosios paslaugos teikimą;
- savivaldybėms įtvirtinama teisė nustatyti detalesnes keleivių ir bagažo vežimo taisykles;
- leidimus vežti keleivius tolimojo susisiekimo maršrutais ir tarptautinio susisiekimo maršrutais išduos Lietuvos transporto saugos administracija;

- numatyti, kad Lietuvos transporto saugos administracija nustatytų, keistų ir panaikintų tolimojo susisiekimo maršrutus. Tai būtų vykdoma pagal Kodekse įtvirtinamus tolimojo susisiekimo maršrutų kriterijus – minimalus maršruto ilgis, reisų skaičius, maršruto trasos danga, nustatomas autobusų išvykimo dažnumas įvertinant gyventojų skaičių maršruto pradžios ir pabaigos miestuose, vertinant mažesni gyventojų skaičių turinčio miesto, kuriame yra maršruto pradžios arba pabaigos punktas, gyventojų skaičių;
- nustatoma konkurencinga procedūra naujiems vežėjams parinkti – vežėjai, atitinkantys nustatytus reikalavimus, galėtų vykdyti veiklą Lietuvos transporto saugos administracijos nustatytuose tolimojo susisiekimo maršrutuose be konkurso;
- nustatoma, kad vežėjas turi užtikrinti neįgaliųjų ir riboto judumo asmenų vežimą tolimojo susisiekimo maršrutais vadovaudamasis Reglamento (ES) Nr. 181/2011 nuostatomis, o autobusai būtų ne senesni kaip 14 metų, o nuo 2026 m. sausio 1 d. – 10 metų;
- jei šalia tolimojo susisiekimo maršruto yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos įstaiga, teikianti viešąsias Sveikatos sistemos įstatyme nurodytų lygių sveikatos priežiūros paslaugas, maršrute turi būti numatomas tarpinis punktas šių įstaigų pasiekiamumui gerinti, jei tai nekeičia tolimojo susisiekimo maršruto trajektorijos;
- anot rengėjų, 2022 m. balandžio 14 d. duomenimis, iš 306 tolimojo susisiekimo maršrutų 61 maršrutas buvo sustabdytas dėl COVID-19 pandemijos ir šių maršrutų sustabdymas vis dar nėra atšauktas pačių vežėjų. Manytina, kad šie maršrutai nėra finansiškai naudingi vežėjams, todėl įsigaliojus Kodekso pakeitimams tokie maršrutai būtų organizuojami viešųjų paslaugų teikimo būdu ir finansuojami valstybės biudžeto lėšomis. Preliminariais skaičiavimais, reikėtų apie 1 mln. Eur papildomų biudžeto lėšų viešųjų paslaugų teikimui organizuoti 61 tolimojo susisiekimo maršrutui 2023 metais.

5. Derinimas: derinta su Teisingumo, Ekonomikos ir inovacijų, Vidaus reikalų, Finansų ministerijomis, Konkurencijos taryba, Lietuvos transporto saugos administracija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos keleivių vežimo asociacija, Lietuvos nacionaline vežėjų automobiliais asociacija „Linava“, UAB „LTG Link“, Lietuvos banku, Lietuvos bankų asociacija ir Lietuvos draudikų asociacija. Atsižvelgta į Finansų ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Lietuvos banko, Lietuvos draudikų asociacijos pastabas ir pasiūlymus. Konkurencijos tarybos, Lietuvos savivaldybių asociacijos ir Lietuvos transporto saugos administracijos pastabos suderintos darbo tvarka. Įvertintos Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos keleivių vežimo asociacijos ir Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos „Linava“ pastabos.

Projektas svarstytas 2022 m. spalio 4 d. tarpinstituciniame pasitarime, patikslintas pagal pasitarimo metu pateiktas pastabas, įvertintos Vyriausybės Teisės grupės 2022 m. rugsėjo 26 d. išvadoje Nr. NV-2756 teiktos pastabos. Susisiekimo ministerija nurodo, kad papildomi Projekto pakeitimai darbo tvarka suderinti su Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija ir Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

6. Atitiktis Vyriausybės programai: įgyvendina Vyriausybės programoje numatytą siekį išvystyti darnią, skaitmeninę ir į ateities ekonomikos poreikius orientuotą susisiekimo sistemą, peržiūrėti esamą tolimojo susisiekimo sistemą, ją reformuojant, įstatyme numatant esmines ūkinės veiklos sąlygas ir sudarant tokius tolimojo susisiekimo maršrutų nustatymo kriterijus, kurie gerintų susisiekimo kokybę ir suderinamumą su kitomis transporto rūšimis.

Projektas įtrauktas į Vyriausybės pasiūlymus dėl Seimo V (rudens) sesijos darbų programos (siūlyta svarstyti rugsėjo mėn.).

7. Dalykinio vertinimo išvada: klausimas papildomai aptartinas tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėjas

Arvydas Nevas, tel. +37052098787; +37065842723, el. p. arvydas.nevas@lrv.lt